

**UCHWAŁA NR II/10/2024
RADY MIEJSKIEJ W ROZPRZY**

z dnia 29 maja 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony
Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 609) oraz art.6 ust.2 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r., poz.424)Rada Miejska w Rozprzy uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 w brzmieniu określonym załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XX/52/2020 Rady Gminy Rozprza z dnia 29 grudnia 2020 roku w sprawie uchwalenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Rozprza na lata 2021-2030, zmieniona uchwałą Nr XXIV/37/2021 Rady Gminy Rozprza z dnia 21 maja 2021 roku.

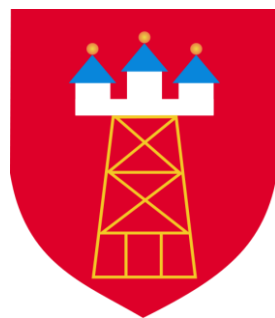
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący Rady Miejskiej
w Rozprzy
Robert Kabziński**

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030

ROZPRZA 2024

Autorzy:
Ewa Szczegodzińska
Agnieszka Piwowarska

I. WSTĘP

Rodzina jest podstawową jednostką społeczną i najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym jego osobowość, poglądy i system wartości. Więzy łączące jej członków powinny być trwałe i opierać się na wzajemnym zaufaniu i poczuciu bezpieczeństwa. Urodzenie się w konkretnej rodzinie pozwala wyznaczyć nie tylko punkt startu do życiowej drogi, ale do pewnego stopnia określa także szansę realizacji przyszłych celów życiowych. Dom rodzinny powinien być zatem miejscem do którego chętnie wracamy. Jednak dla wielu osób nie jest on spokojną ostoją, miejscem w którym znajdujemy akceptację, zrozumienie, a wręcz przeciwnie kojarzy się z ogromnym cierpieniem fizycznym, psychicznym i emocjonalnym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 18, art. 47, art. 48 i art. 71 wskazuje, że instytucja rodziny, definiowana w systemie praw człowieka jako „naturalna i podstawowa komórka społeczeństwa” (art. 16 ust. 3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka), jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi. Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne. Mogą one wynikać z przyczyn osobistych, z frustracji, stresu, z uzależnienia, z zaburzeń psychicznych, braku więzi emocjonalnych, a także z brutalności w domu rodzinnym. Do przyczyn tego zjawiska zalicza się też tradycję, zwyczaje, przekonania religijne czy inne wartości funkcjonujące w naszym społeczeństwie.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Przemoc domowa to zjawisko bardzo trudne do ujawnienia, gdyż ofiara przemocy często wstydzi się przyznać do problemu i nie wierzy w skuteczność pomocy. Osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie są zarówno dorośli, jak i dzieci, natomiast osobami stosującymi przemoc są zazwyczaj osoby dorosłe (częściej mężczyźni niż kobiety).

Mimo, że w relacjach międzyludzkich przemoc istniała od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiło się niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Nowelizacja ustawy antyprzemocowej zmienia

ustawową terminologię. Dotychczasowe pojęcie - „przemoc w rodzinie” zastąpiono terminem „przemoc domowa”, „ofiara” to „osoba doznająca przemocy domowej”. Ustawowej definicji doczekało się także pojęcie „osoby stosującej przemoc domową” wcześniej nazywaną „sprawcą”. Zmienił się również krąg osób, objętych ochroną, niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. Najważniejsza zmiana z punktu widzenia małoletnich to uznanie małoletniego, będącego świadkiem przemocy domowej jako osoby „doznającej przemocy domowej”. Ponadto nowelizacja zmienia m.in. procedurę „Niebieskie Karty” i wprowadza programy korekcyjno - edukacyjne oraz programy psychologiczno - terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową.

Zgodnie z nowelą, **definicja przemocy domowej** brzmi: „należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną i ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej. Nowelizacja wprowadza do powyższej definicji nowe elementy: żeby dane działanie lub zaniechanie było uznane za przemoc domową musi wykorzystywać przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną (także połączenie takich przewag) osoby stosującej przemoc nad osobą doznającą przemocy domowej.

W szczególności, przemocą domową będą działania lub zaniechania:

- a. narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b. naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c. powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d. ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e. istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Nowelizacja Ustawy rozszerza katalog osób doznających przemocy domowej. Obejmować on teraz będzie:

- a. małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b. wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c. rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d. osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

- e. osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f. osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków ,
- g. osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h. małoletniego, wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemocy domowej wobec innych osób.

Wyróżnia się następujące formy przemocy:

- a. **Przemoc fizyczna** - jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
- b. **Przemoc psychiczna** - to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
- c. **Przemoc seksualna** - to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
- d. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
- e. **Zaniedbanie** - to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Gmina Rozprza podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej jednym z takich działań jest powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego, w ramach, którego funkcjonują grupy diagnostyczno- pomocowe. Pracownicy socjalni, policjanci, nauczyciele, kuratorzy, pracownicy ochrony zdrowia, którzy współtworzą Zespół Interdyscyplinarny odbywają szkolenia podnoszące kwalifikacje osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy. Pomimo licznych działań w dalszym ciągu zjawisko przemocy domowej stanowi jeden z najtrudniejszych do rozwiązania problemów społecznych w Gminie Rozprza. Wskazane jest zatem podnoszenie usług pomocowych adresowanych do osób doznających przemocy. Ważna jest dalsza pomoc odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu zapobiegania temu zjawisku, a także działania w kierunku skutecznego pomagania osobom z obu tych grup. Należy zwiększyć nacisk na edukację społeczeństwa, mającą na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych opinii na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu rodzinnym i społecznym. Między innymi temu ma służyć Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030. Ww. Program planowany jest

w perspektywie kilkuletniej i jest kontynuacją Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Rozprza na lata 2021-2030. Ze względu na nowelizację ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej obecnie działania Programu obejmują lata 2024-2030.

II. PODSTAWA PRAWNA

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 tworzy gminny system przeciwdziałania przemocy domowej i oparty jest na następujących przepisach prawnych:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U.z 2021 r., poz.1249 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.z 2023 r. poz.901 z późn.zm.),
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.z 2023 r. poz.165 z późn.zm.),
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r., poz.172),
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z dnia 2023 r.,poz. 571),
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.z 2020r. Poz.1359 z późn.zm.),
7. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks Karny (Dz. U. z 2022 r. poz.1138 z późn.zm.),
8. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz.U.2022 r., poz. 1375 z późn.zm.),
9. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r.o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.z 2023 r.poz.571),
10. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., Nr 78,poz. 483 ze zm.),
11. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz.1426 z późn zm.),

12. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

III. SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Art.6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie brzmi:

„1. Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (...) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (...), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

2. Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;*
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;*
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;*
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych”.*

W celu realizacji ww. zadań – w **Gminie Rozprza działa system przeciwdziałania przemocy domowej** oparty na:

1. pracy Zespołu interdyscyplinarnego,
2. pracy Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Rozprza,
3. nawiązaniu ścisłej współpracy z różnymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, ze szczególnym uwzględnieniem Ośrodka Pomocy Społecznej w Rozprze, Komendą Miejską Policji w Piotrkowie Tryb., Komisariatem Policji w Gorzkowicach, Sądem Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim, Prokuraturą Rejonową w Piotrkowie Trybunalskim, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim.

IV. ZAŁOŻENIA I ZADANIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

1. Do najważniejszych założeń programu zaliczamy:

1. Najważniejsze jest bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy domowej.
2. Za przemoc domową zawsze odpowiedzialna jest osoba stosująca przemoc domową, bez względu na to, co zrobiła osoba doznająca przemocy domowej.
3. Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
4. Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej.
5. Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest nieskuteczna.
6. Osoba doznająca przemocy domowej cierpi na skutek jednorazowego lub wielokrotnego urazu.
7. Zrozumiałe i dopuszczalne są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach osoby doznającej przemocy domowej, bowiem jest to jeden z objawów doznanego urazu.

2. Do zadań programu zaliczamy :

1. **Wdrożenie procedur monitorowania i interwencji w sprawach związanych ze zjawiskiem przemocy przez następujące instytucje:**
  - a. Ośrodek Pomocy Społecznej w Rozprzy,
  - b. Zespół Interdyscyplinarny w Rozprzy,
  - c. Komisariat Policji w Gorzkowicach,
  - d. Gmina Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rozprzy,
  - e. Placówki oświatowe na terenie gminy Rozprza (szkoły i przedszkola),
  - f. Świetlice opiekuńczo-wychowawcze,
  - g. Służba zdrowia.
2. **Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej zmierzającej do zapobiegania powstawania zjawiska przemocy poprzez:**
  - a. podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców, w szczególności zagrożonych dysfunkcjami, których celem jest propagowanie modelu wychowania dzieci bez przemocy,
  - b. organizowanie i finansowanie szkolnych programów profilaktycznych, o tematyce zapobiegania uzależnieniom i przemocy domowej,

- c. propagowanie zdrowego i bezpiecznego stylu życia,
- d. systematyczna edukacja społeczności gminy Rozprza poprzez pracę socjalną, informacje na tablicach ogłoszeń, lokalne media, dotycząca przemocy domowej,
- e. udział w kampaniach społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej, propagowanie ulotek i broszur o tej tematyce.

3. Podejmowanie przez Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych w Gminie Rozprza czynności zmierzających do orzeczenia Sądu o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

3. Założenia Procedury Niebieskiej Karty

Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i policji, Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę „ Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieskie Karty A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy domowej wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Kolejnym krokiem jest wypełnienie Formularza „Niebieskiej Karty C” przez pracownika socjalnego oraz Formularza „Niebieskiej Karty D” przez funkcjonariusza Policji.

Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną . Zatem zjawisko występowania przemocy domowej wymaga podejmowania działań zawartych w niniejszym Programie.

4. Rola stereotypów i przekonań na temat przemocy domowej.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące w patologicznych środowiskach. Jest to wynik funkcjonujących stereotypów, które obejmują różnorodne obszary codziennego życia.

Uwalnianie się od stereotypów utrudnione jest przez fakt, że fałszywe założenia są często przekonaniem charakterystycznymi dla całego środowiska.

Z punktu widzenia problemu przemocy domowej, za najważniejsze i najgroźniejsze uważa się stereotypy: usprawiedliwiające przemoc, przenoszące odpowiedzialność za przemoc na osobę, która jej doznaje, przekonania izolujące osobę doświadczającą przemocy.

5. Skutki przemocy domowej.

Skutki przemocy domowej to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka.

Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

1. **Objawy fizyczne** – obrzęki, zasinienia, otarcia, złamania, rany, oparzenia.
2. **Objawy emocjonalne** – wycofanie, izolacja, depresja, smutek, wzrost lęku i niepokoju, zmienność nastrojów, niska samoocena,
3. **Objawy społeczne** – nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktów, wyuczona bezradność, spadek poczucia kompetencji,
4. **Objawy seksualnego wykorzystania dziecka** – wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza wiek i dojrzałość dziecka, próby samobójcze, ucieczka z domu, problemy psychiatryczne.

Z powodu przykrych doświadczeń cierpią nie tylko osoby, które tej przemocy doznają, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, to są najczęściej dzieci. Dzieci krzywdzone charakteryzują się zaburzeniem zachowania związanymi z trudnościami kontrolowania emocji i rozpoznawania sytuacji społecznych oraz obniżeniem poziomu empatii. Przemoc domowa, zwłaszcza w rodzinie, burzy porządek moralny. Zmierza do ukształtowania takiego obrazu świata, w którym wpisana jest ona jako norma.

Brutalne wzorce osobowe utrwalają się tak, iż młody człowiek nie ma oporów przed biciem i maltretowaniem słabszych i młodszych kolegów, czym rekompensuje sobie doznane krzywdy. Maltretowanie dzieci zaburza ich rozwój poznawczy i społeczny, co objawia się trudnościami w nawiązywaniu kontaktów interdyscyplinarnych, ograniczając tym samym możliwość wyrównania doznawanego braku więzi emocjonalnych. Poszkodowane dzieci z reguły są nieufne, nastawione do otoczenia wrogo, pełne negatywizmu, słabo reaktywne, często przyjmują postawę biernego oporu.

V. GŁÓWNE I SZCZEGÓŁOWE CELE PROGRAMU

1. Cele główne:

- 1) Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie tego zjawiska w Gminie Rozprza.
- 2) Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy osobom doznającym przemocy domowej.
- 3) Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej.

2. Cele szczegółowe:

- 1) Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej w Gminie Rozprza.
- 2) Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy.
- 3) Zmniejszenie skutków przemocy domowej.
- 4) Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej zmierzającej do zapobiegania powstawaniu zjawiska przemocy domowej.
- 5) Rozbudowa bazy służącej niesieniu pomocy dla osób doznających przemocy domowej.
- 6) Tworzenie warunków do zdrowego i bezpiecznego stylu życia.
- 7) Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową.
- 8) Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

VI. ZADANIA ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO

Gmina Rozprza podejmuje działania, mające na celu przeciwdziałanie przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy zespołu interdyscyplinarnego lub grup diagnostyczno – pomocowych. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego w Rozprze jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia oraz kurateli sądowej.

Zgodnie z art. 9b ust 2. Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej - Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów.

Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę: a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”

W skład grupy diagnostyczno - pomocowej wchodzi: Pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz Funkcjonariusz Policji. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo- wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu rodzinnego o tym fakcie, nie później niż w ciągu 24 godzin.

VII. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE ROZPRZA

Najnowsze statystyki pokazują, że w 2023 r. Gmina Rozprza była zamieszkiwana przez 12056 osób, z czego 62009 to kobiety, a 58047 to mężczyźni. W tej grupie liczbę 2415 stanowią dzieci do 18 r.ż.

Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Rozprza została przeprowadzona w oparciu o posiadane dane i statystyki, pochodzące ze źródeł Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Rozprze. W latach 2021- 2023 do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło łącznie 74 formularzy „Niebieskich Kart”.

Tabela1. Liczba sporządzonych Niebieskich Kart.

Lata	Formularz „Niebieska Karta A”
2021	17
2022	29
2023	28

Źródło: Opracowanie własne

Z powyższych danych wynika, że w latach - 2021 r., 2022 r. i 2023 r. obserwujemy ten sam poziom ilości „Niebieskich Kart,, w rodzinie, jaki miał miejsce w latach wcześniejszych. W roku 2022 i 2023 zauważamy spory wzrost założonych Niebieskich Kart na terenie Gminy Rozprza. Przyczyny tego zjawiska są bardzo różne. Głównie zauważamy wzrost problemu alkoholowego w rodzinach. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie osobami upoważnionymi do podejmowania czynności w ramach procedury „Niebieskie Karty” są przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz funkcjonariuszy policji.

Poniższa tabela przedstawia udział poszczególnych przedstawicieli instytucji wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”.

Tabela 2. Instytucje zakładające Niebieskie Karty.

Lata	Policja	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rozprze	Oświata	GKRPA	Służba Zdrowia	PCPR
2021	14	2	1	0	0	0
2022	23	4	1	0	0	1
2023	20	4	4	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne.

W latach 2021-2023 funkcjonariusze Policji założyli 57 Niebieskich Kart, co stanowi 77,03 % wszystkich procedur „Niebieskie Karty”. Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Rozprze wypełnili 10 formularzy, co stanowi 13,52% . Pracownicy placówek oświatowych wypełnili 6 formularzy „Niebieskich Kart”, co stanowi 8,11 %, a PCPR wypełnił 1 formularz „Niebieskiej Karty”, co stanowi tylko 1,35% ogółu. Natomiast pracownicy służby zdrowia oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Rozprza nie założyli żadnej Niebieskiej Karty w ww. latach.

Z powyższych danych wynika, że Policja jest instytucją najbardziej aktywną w identyfikacji problemu przemocy domowej. Jest także pierwszym ogniwem, któremu osoby poszkodowane lub świadkowie przemocy zgłaszają problem i prośbę o interwencję w środowisku.

W Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie możemy przeczytać o przyczynach, sprzyjających stosowaniu przemocy w rodzinie. Są to między innymi normy społeczne i kulturowe przyjęte w danym środowisku, gdzie istnieje silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, a w szczególności wobec kobiet i dzieci. Wpływ na stosowanie przemocy ma również dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem przemocy przyswajają zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że wszystko należy rozwiązywać przemocą i agresją.

Wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie może mieć także uzależnienie/nadużywanie alkoholu. Wielu sprawców przemocy w chwili popełniania czynu jest pod wpływem alkoholu.

Alkohol może pobudzać agresję lub przemoc przez zakłócenie normalnej pracy mózgu. Alkohol osłabia działanie mózgu, który normalnie powstrzymuje zachowania impulsywne, włączając w to nieuzasadnioną agresję. Alkohol osłabia wówczas kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe. Co ważne, uzależnienie od alkoholu nie zwalnia od odpowiedzialności za swoje czyny, mimo, że sprawcy często usprawiedliwiają swoje zachowanie tym, że byli nietrzeźwi.

Poniższa tabela obrazuje skalę występowania problemu alkoholowego w rodzinach, gdzie została założona procedura „Niebieskie Karty”.

Tabela 3. Problem alkoholowy w rodzinach dotkniętych przemocą.

Lata	Liczba rodzin z założoną Niebieską Kartą	W tym z problemem alkoholowym
2021	17	12
2022	29	22
2023	28	19

Źródło własne: Opracowanie własne.

Z powyższych danych wynika, że problem alkoholowy w rodzinach uwikłanych w przemoc występuje w ponad 71,62 % rodzin. W 2022 roku zauważa się wzrost rodzin z problemem alkoholowym. Działalność instytucji pomocowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych skierowana była na udzielanie pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc, zarówno dotyczy to osób doświadczających przemocy, dzieci, świadków oraz osób podejrzewanych o stosowanie przemocy.

Poniższa tabela przedstawia działania jakie są podejmowane w celu udzielenia pomocy.

Tabela 4. Podejmowane działania interwencyjne.

Lata	Zawiadomienie do Policji/Prokuratury	Zapewnienie miejsca w placówce całodobowej	Udzielenie pomocy specjalistycznej (psycholog, prawnik)	Pomoc medyczna
2021	3	0	12	0
2022	5	0	19	0
2023	4	0	21	0

Źródło: Opracowanie własne.

Z powyższych danych wynika, że najczęstszą formą udzielanej pomocy jest pomoc specjalistyczna w formie poradnictwa psychologicznego. W roku 2022 złożono najwięcej zawiadomień do Policji lub Prokuratury z uwagi na obowiązek zawiadamiania ww. służb zgodnie z art.12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, który brzmi:

Art. 12. [Obowiązek zawiadomienia o przestępstwie z użyciem przemocy]

1. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora.
2. Osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia osoby dotknięte przemocą, z podziałem na kobiety, mężczyzn i dzieci.

Tabela 5. Ilość osób dotkniętych przemocą: z podziałem na kobiety, mężczyzn i dzieci.

Lata	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Ogółem
2021	17	1	22	40
2022	21	4	31	56
2023	21	1	21	43

Niestety statystyki w Gminie Rozprza wskazują, że najczystszymi ofiarami zjawiska przemocy, tak jak i na całym świecie są zazwyczaj kobiety, a także dzieci. Kobiety stanowią 42,46 % , dzieci 53,24 %, a mężczyźni 4,32 % wśród osób pokrzywdzonych. W statystyce ujęte zostały wszystkie dzieci, które były w rodzinach, gdzie toczyły się procedury „Niebieskich Kart”. Dziecko zawsze jest ofiarą przemocy, nawet jeśli ona nie jest bezpośrednio przejawiana wobec niego, to jako domownik bierze udział w życiu osoby doznającej przemocy domowej i osoby ją stosującej.

Przemoc wobec kobiet ma różne formy, takie jak bicie, wykorzystywanie seksualne, przemoc ekonomiczna czy przemoc psychiczna. Do przemocy psychicznej zalicza się m. in. poniżanie, wyzywanie, zawstydzanie, przesłuchiwanie, szantażowanie, itp. Kultura w której się wychowujemy inaczej traktuje chłopców i dziewczynki. Chłopiec wzrastając otrzymuje często przyzwolenie na używanie siły w rozwiązywaniu problemów rówieśniczych. Od dziewczynek oczekuje się opanowania, podległości i posłuszeństwo.

Zakończenie Procedury „Niebieskiej Karty” jest możliwe w dwóch przypadkach, wtedy gdy ustała przemoc w rodzinie i został zrealizowany plan pomocy oraz w przypadku, wtedy gdy zakończenie procedury „Niebieskie Karty” zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskie Karty” ustała przemoc w rodzinie i został zrealizowany plan pomocy oraz w przypadku bezzasadności podejmowanych działań (po przeanalizowaniu sytuacji rodziny grupa robocza uznaje, że w rodzinie nie dochodzi do przemocy).

Poniższe dane wskazują powody zakończenia procedury „Niebieskich Kart” w poszczególnych latach.

Tabela 6. Przyczyny zakończenia procedury „Niebieskie Karty”.

Lata	Ustanie przemocy i zrealizowania planu pomocy	Brak zasadności podejmowania działań
2021	10	7
2022	20	9
2023	26	3

Źródło: Opracowanie własne.

Z pośród wszystkich Niebieskich Kart w latach 2021-2023 zakończono 75 procedury (w tym procedury założone we wcześniejszych latach) i w tym 74,67 % z powodu ustania przemocy w rodzinie i zrealizowania planu pomocy w rodzinie. Pozostała część została zakończona w związku z brakiem zasadności podejmowania działań w ramach prac grup roboczych.

Wnioski

Problem przemocy w rodzinie w latach 2021-2023 występował w 74 rodzinach. Zapewne przypadków występowania przemocy jest więcej, ale część z nich nie zostaje ujawniona światu. Wynika to często z faktu niezdecydowania się zgłoszenia „swojego problemu” przez ofiary odpowiednim służbom. Obserwując już liczbę założonych Niebieskich Kart do końca kwietnia 2024 roku, która dotychczas wynosi 6, można zauważyć, że doznajemy tendencji malejącej. A skala zjawiska przemocy w minionych latach nie była niska. Zapewne za kilka lat zauważymy nowe przyczyny przemocy w rodzinie, np. takie jak pogorszenie sytuacji materialnej ze względu na zahamowanie gospodarki i utratę pracy.

Najbardziej aktywną w identyfikacji problemu przemocy w rodzinie okazała się Policja, jednakże najszerzą pomoc dla ofiar przemocy udziela Ośrodek Pomocy Społecznej. Analizując uzyskane dane, można stwierdzić, że poprzez działania w ramach programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie udzielana pomoc jest bardziej skuteczna, a profilaktyczne oddziaływania na mieszkańców gminy powodują wzrost świadomości dotyczącej zjawiska przemocy. Osoby doświadczające przemocy nie są pozostawione same sobie, otrzymują niezbędną pomoc i wsparcie od instytucji do tego uprawnionych.

VIII. ANALIZA SWOT

Nazwa **SWOT** – to popularna heurystyczna technika służąca do porządkowania i analizy informacji. Nazwa jest akronimem od angielskich słów określających cztery elementy składowe analizy (Strengths – silne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, okazje i Threats – zagrożenia). To efektywna metoda, która pozwala

zidentyfikować słabe i silne strony oraz szanse i zagrożenia, jakie stoją przed instytucją w obliczu występującego problemu.

1. Mocne strony:

- Kampanie społeczne: krajowe, lokalne, powiatowe, gminne, które nagłaśniają problem,
- Dobra współpraca wielu podmiotów, tj. Ośrodka Pomocy Społecznej w Rozprze, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Rozprza, Policji, Szkół oraz Ośrodków Zdrowia w działaniach na rzecz rodzin i dzieci w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny,
- Podjęcie współpracy z kuratorem sądowym,
- Organizowanie szkoleń dla kadry, wchodzącej w skład Zespołu Interdyscyplinarnego,
- Rozpowszechnianie zjawiska przemocy w mediach lokalnych: ulotki i strony internetowe,
- Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny zwłaszcza tej uwiękłej w przemoc.

2. Słabe strony:

- Nadal zbyt mała dostępność do specjalistów: terapeuty rodzinnego, mediatora, i psychologa,
- Brak zainteresowania programami korekcyjno - edukacyjnymi oraz programami psychologiczno - terapeutycznymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- Zjawisko przemocy silnie zakorzenione w obyczajowości, często podtrzymywane przez stereotypy,
- Brak mieszkań socjalnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- Zbyt duża liczba zadań, spoczywających na pracownikach socjalnych OPS i dzielnicowych Komisariatu Policji uniemożliwiająca skuteczną pracę socjalną z rodzinami.

3. Szanse:

- Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu uzależnienia i współuzależnienia oraz rosnąca liczba osób objętych leczeniem odwykowym,
- Zmiana postaw społecznych, obalanie mitów i stereotypów o tematyce

przemocy,

- Zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie,
- Stale kształcąca się kadra służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy, niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową,
- Możliwość aplikowania o dofinansowanie w ramach konkursów i funduszy unijnych.

4. Zagrożenia:

- Zbyt niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, najczęściej i nadal kara w zawieszeniu,
- Wykorzystywanie procedury Niebieskiej Karty w sprawach konfliktowych,
- Niewystarczający stopień współpracy międzyinstytucjonalnej,
- Brak konsekwentnych działań w stosunku do sprawców przemocy domowej, poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc,
- Niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy,
- Niechęć do nawiązywania współpracy z GKRPA osób uzależnionych, będących sprawcami przemocy w rodzinie,
- Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy,
- Zbyt rozbudowana sprawozdawczość, pochłaniająca zbyt wiele czasu osób pomagającym,

IX. ADRESACI PROGRAMU

1. Rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,
2. Rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
3. Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą, a także z osobami stosującymi przemoc domową..

X. REALIZATORZY PROGRAMU

1. Podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Rozprze,
3. Komisariat Policji w Gorzkowicach,
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Rozprza,
5. Placówki Oświatowe,
6. Służba zdrowia.

XI. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zjawisko zmniejszenia bezradności ofiar przemocy,
2. Zwiększenie wiedzy instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie na temat problemu przemocy – diagnoza rzeczywistego rozmiaru zjawiska na terenie Gminy Rozprza,
3. Zwiększenie skuteczności działań,
4. Zmiana postaw społecznych wobec przemocy.

XII. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie realizowany na terenie Gminy Rozprza w latach 2024-2030. Działania zaplanowane do realizacji będą wprowadzane w formie ciągłej i zgodne z potrzebami.

XIII. MONITOROWANIE DZIAŁAŃ PROGRAMU

Monitoring Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji. Będzie prowadzony na podstawie oceny poziomu realizacji poszczególnych zadań programu w celu stwierdzenia czy osiąga on założone cele. Niezbędne dane będą uzyskiwane od podmiotów zaangażowanych w realizację jego założeń i gromadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Rezultatem prowadzonego monitoringu będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu, w pierwszym kwartale kolejnego roku.

XIV. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Sprawozdawczość będzie dotyczyć realizacji założonych w Programie celów. Ośrodek Pomocy Społecznej przedłoży sprawozdanie roczne Burmistrzowi Miasta i Gminy Rozprza oraz Radzie Miejskiej w Rozprzy corocznie do końca I kwartału następnego roku.

XV. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2021-2028 finansowany będzie ze środków budżetu Gminy Rozprza, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych dostępnych źródeł, tj. funduszy unijnych.

XVI. PODSUMOWANIE

Przemoc domowa może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany. Przed wykorzystywaniem czy znęcaniem ze strony bliskich osób można się ustrzec między innymi poprzez wczesne reagowanie na pierwsze symptomy kryzysu. Z przemocy można wyjść, trzeba tylko odważyć się zwrócić się po pomoc do specjalistów i konsekwentnie realizować opracowany plan powrotu do normalnego życia.

Efektywność działań na rzecz osób doświadczających przemocy jest przejawem współpracy instytucji, którym bliska jest problematyka przemocy domowej. Realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochronie Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 przyświecać będzie potrzeba pełnego zaangażowania i współpracy wszystkich instytucji, których efektem będzie podejmowanie oddziaływań zarówno na osobę doznającą, jak i stosującą przemoc.